

Klínové písmo

Vzniklo po roce 3000 př. n. l. vývojem z piktografického (obrázkového) písma, které je poprvé doloženo kolem roku 3500 př. n. l. (Uruk, urucká kultura).

	3100 BC	3000 BC	2400 BC	1000 BC
head				
mouth/speak				
water				
drink				
go/stand/bring				
heaven/god				
earth/land				
woman				
mountains				
slave-girl				

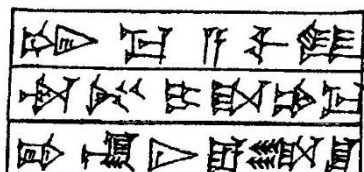
Znaky klínového písma mají abstraktnější vzhled a jsou zapisovány rákosovým písátkem; skládají se ze 4 typů klínů (vodorovný, šikmý, úhlový, kolmý).

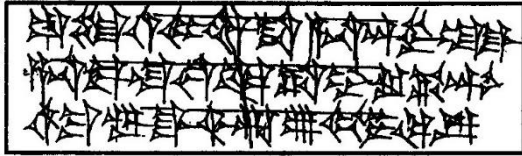
Celkový počet grafémů klínového písma je asi 600, ovšem v konkrétních obdobích, regionech a typech písemných pramenů se zpravidla používalo jen 200–300 grafémů; např. v Chammu-rabiho dopisech se používá asi 200 znaků, v Chammu-rabiho zákoníku 241, v mýtu o Atram-chasísovi jen 119.

Ve většině vývojových fází (tedy i starobabylonské) se dělí na 2 typy:

- monumentální (tesáno do kamene; většinou královské nápisy, zákoníky)

- kursivní (psáno do hlíny; dopisy, smlouvy, hospodářské záznamy, opisy monumentálních textů aj.)

Typy užití grafémů

- logogramy (ideogramy): označují celé slovo; přepisují se tiskacími písmeny (v sumerské podobě) a kursivou (v akkadské podobě); např. KI = *eršetum* „země“
- sylabogramy: označují část slova (V, KV, VK, KVK; neexistují znaky pro samotné konsonanty); přepisují se kursivou; např. *lum*
- determinativy: označují sémantickou kategorii následujícího (vzácněji předcházejícího) slova; přepisují se tiskacími písmeny horním indexem; např. ^{GIŠ} („dřevo“; klade se před slova označující stromy a předměty ze dřeva)
- fonetické komplementy: zajišťují jednoznačnost čtení předcházejícího grafému (zpravidla logogramů); přepisují se kursivou; např. *ša AN-e u KI-tim* (*ša šamê u eršetim* „nebes a země“)

Polyfonie grafémů

Většina grafémů může být v závislosti na kontextu interpretovány různými způsoby. Např. grafém UD se četl jako logogram (*ūmum* „den“) nebo jako sylabogram (*ud, ut, uť, tam, par, lah, lih, hiš* aj.). Některé grafémy však mají (téměř) jednoznačné čtení, např. *am*.

Homofonie grafémů

Stejnou sekvenci hlásek bylo zpravidla možné zapsat několika různými grafémy (v závislosti na typu textu, na dobových a/nebo osobních preferencích). V přepisu se tyto grafémy označují pomocí akcentů a číslic:

*su*₁ – přepisuje se pouze jako *su*

*su*₂ = *sú*

*su*₃ = *sù*

*su*₄

*su*₅

*su*₆

atd.

Způsoby přepisu klínového písma

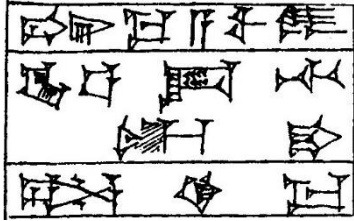
Transliterace

Slova se rozdělují na jednotlivé znaky (psané kursivou), které jsou spojeny pomlčkami.

Logogramy se píší v předpokládaném sumerském znění, tiskacími písmeny.

Transliterace je používána, pokud chceme přesně zachytit způsob psaní jednotlivých slov.

Používá se především v edicích klínopisných textů.

šum-ma a-wi-lum
KÙ.BABBAR *it-ti*
DAM.GÀR
il-qé-ma

Transkripce

Slova se píší spojitě, logogramy se uvádějí v předpokládaném akkadském čtení, včetně pádových koncovek. Celý text se přepisuje kursivou.

Transkripce je používána, pokud chceme přesně zachytit tvary jednotlivých slov (pádové koncovky u slov psaných logogramy, délky vokálů atd.). Nachází uplatnění v gramatických či literárních výkladech.

šumma awīlum
kaspam itti
tamkārim
ilqema